

[missing]

[missing]

Эльилльэ истачийаа

Көдэн тэн - ньидитэ бандьэ паравааньэрэн түдэ чүндэн ньилдьилэк эннулгинь-мэдьуолнуни. Көдэн энмун чүндэ мэ льэй, таатльэр лукундьии ньинэмдыйилпэ дитэ эннуйуол-моравньэни.

Көнмэгисчэ истачийаа

Көдэ йавнар тун Декларацияҕа ньидэйуодьэ параваапэлэк эннуйуол-моравньэй. Танунҕанэ эл туниэт.

- тэт омо, аруу, ньаачэн сүрэ, тадаатэ эрэлыигийэ хуодэдэ банулги, тэт кэйп уури паайп нолул;

- тэт социальнэй паруол (происхождение) тадаатэ политическэй чүндэ хуодэдэ банулги, тэт идьирэ тэтчиэ уури элньэмэньиийэ нолул;

- тэт лэwэйнбурэбэ чамуолги уури йукуолги, мөрдэньилги уури элмөрдэньилги;

Йалмисчэ истачийаа

Көдэ йавнар эwйэ түдэ кэдэл эдьилэк тадаатэ түдэ чүндэн ньилдьилэк эврэрэн эннуйуол-моравньэй. Эдьилдаҕа кинуол льэлк wэрwэлэк чалдьэлэ эл паруол-моравньэ.

Йэлэклэсчэ истачийаа

Кинуолльэлк хамуль уури хамриил дитэ эл льэйуол-моравньэ. Көдэлэ хамриил нориил тадаатэ поҕодэҕан ньиданнул анмолҕинь эwльэйуол-моравньэй.

Имдалдьисчэ истачийаа

Кинуолльэлк эл льитэгуол-моравньэ, кинуолльэлк кинҕатэн эл туриэйуол-моравньэ.

Маалайлисчэ истачийаа

Көдэ йавнар - эйк хадаанэн льиэнульэлк уури эннульэлк - мэр оҕонийуол-моравньэй сокуонлэк.

Пускийисчэ истачийаа

Көдэ йавнар сокуон киэйиэ ньидитэ банни тадаатэ дискриминацияҕат чоннулҕа ньидитэ бандьэ паравааньэни.

Маалайлэклэсчэ истачийаа

Конституциялэк уури сокуонлэк тадийуодьэ параваапэдаҕанэ чавнаанудаҕа, қодэ йавнар суут чамбалэк түдэ параваапэҕанэ мэ чоннуйуол-моравньэй.

Wальҕарумкуруосчэ истачийаа

Кинуолльэлк сукинй эл хаайиллайуол-моравньэ, вэрвэлэк эл мооййуол уури тудэ лукулбат эл маарчийуол-моравньэ.

Кунильисчэ истачийаа

Көдэ йавнар тудэбанэ угулуоуунай анньэрилба сэврэнудабанэ, танунбанэ независимэй суут амутнэн ичуонулдаба тадийуол-морав паравааньэй.

Куниль маарха бурисчэ истачийаа

Сокуоннэй эвиэличэ суут тэт ньалльэ виэйуолбанэ эл оорэдаба гитньюо, тэт ньаллэндэ көдэ дитэ эл ичуойуо-моравньэйэк. Тадаатэ лыйэ ньалльэ виэльэлбанэн тэтханэ чоннуйуол-морав суут мэ лыйэ.

Сокуон вайи ньалльэ виэл дитэлюо эл ичуомэрукундаба эйуулбанэ, тэтханэ кинуолльэлк суутнинь эл тадийуол-моравньэ. Тэт ньалльэ виэйуол йэдэйдабанэн, тан ньаллэба эйууйуол-морав миэрэбат пурэнбандэ миэрэбэ эл эйууйуол-моравньэйэк.

Куниль кии-бурисчэ истачийаа

Көдэ кэдэл-нимэдабанэ кинуолльэлк эл антасуол-моравньэ, көдэ кэдэл-эдылдаба кинуолльэлк эл сэвнуйуол-моравньэ, көдэ чиэстэбанэ тадаатэ репутациядабанэ кинуолльэлк эл лөтильэсуол-моравньэ.

Куниль йалмисчэ истачийаа

Тудэ лэвэйнбурэбэба көдэн хадаадэн эвриэнуйуол-моравньэй, хадаадэн эннуйуол-моравньэй.

Тудэ лэвэйнбурэбэбат виэдэ кэвэйл-буньдэ көдэн мэ кэвэйтэй, тудэ лэвэйнбурэбиэнь пэнгэйл-буньдэ мэ пэнгэйтэй.

Куниль йэлэклэсчэ истачийаа

Чиин танудулба эйуурэ, көдэн виэн лэвэйнбурэбэба эннуйуол-морав йавулэ ванчийуол-морав паравааньэй.

Тун параваа маархуонь 00Н цельпэдаба тадаатэ принциппэдаба элкодильбандэрукунэ виэльэлдэ чиининь эл панаат.

Куниль имдалдисчэ истачийаа

Көдэ йавнар мэ хади суктуул (государство) гражданинги нолуол-морав паравааньэй.

Кинбатэн гражданствэдабанэ вэрвэлэк эл тинбарэйнунгу уури эл виэдэгурчиисиэнунгу.

Куниль маалийисчэ истачийаа

Кэйпэпул тадаатэ пайпэпул-титтэ ньаачэн сурэбат, омобат уури эрэлийгийэбат эл моойуочуон-ньабагурчиирэн, маархан нимэндэи ногоайуол-морав паравааньэни.

Ньабагурчиил-буньил маалабарут лэдаба маархуонь, кэйпэ пайпэньэн ньимэннунга.

Маархан нимэндьии нолаайэрукунпэлэ суктуул мэр оҕонийуол-моравньэй.

Куниль пускийисчэ истачийаа

Көдэ йавнар эһэй түдэ кэдэллээ нодьэ тэтчиэньэйуол нэмэнэйуол-морав паравааньэй.

Кодэҕа кэдэллээ нодьэрукунэ кинуолльэлк вэрвэлэк эл тинҕарээйуол моравньэ.

Куниль маалайлэкэсчэ истачийаа

Көдэ йавнар эһэй түдэ кэдэл-чундэньи, суобасньэй тадаатэ эрэлыигийэньэй. Көдэ түдэ эрэлыигийэҕанэ тадаатэ варул чундэҕанэ (убеждение) ииэллээ нолаасулги, танун суодэдэ танньэпулҕанэ ииэн чии чундэҕа сэрвэл-буньилги эл маалуйуол-моравньэ.

Куниль вальҕарумкуруосчэ истачийаа

Көдэ варул чундэги (убеждение) нэмэлэдэн эл лалвийуол-моравньэ, көдэ танунҕанэ хобо кисэйуол-морав паравааньэй. Кинҕатэн эл игиэчуон информацияпэлэ тадаатэ идеяпэлэ ванчирэн нуурэлэк, танунпэҕанэ суктуул границапэдаҕат эл игууйичуон чииинь мөрдьийуол-моравги эл маалуу.

Кингунильисчэ истачийаа

Көдэ йавнар эл лайнулньэй солҕадьилпэлэ ииэйуол уури таатбандьэ солҕадьилпэҕа эврэйуол-морав паравааньэй.

Мэ хади гурууппэҕа уури организацияҕа кодэлэ вэрвэлэк эл сэрвиэнунну.

Кингуниль маарха-бурисчэ истачийаа

Көдэ йавнар түдэ мэдьуолуол лэвэйнбурэбэ эдьилдаҕанэ-йавулдаҕанэ ваҕарэчилҕа "түдэ чалдьэҕанэ мэ паруол-моравньэй".

Көдэҕа йавнайдаҕа түдэ мэдьуолуол лэвэйнбурэбэ суктуулгин сулууспэдаҕа чаҕадьэйуол-морав паравааги ииэн чииинлэҕат эл охойчэнь.

Йавнай омо чундэги паравиэчэл дьии (правительство) чаҕадьэлпэгин пара ноуол-моравньэй. Лэмльэпулги нэмэлэдэн эл хорпииньэй выборпэҕа элхобо бандьэ куоластаал чамбэлэк нууйуолнунни.

Кингуниль кии-бурисчэ истачийаа

Көдэ йавнар социальнэй чамбалэ мэдьуол-морав паравааньэй. Тадаатэ личность дитэ варумулгинь, көдэ йавнар экономическэй, социальнэй тадаатэ культурнэй уобаласпэҕэ толиэйуол-моравньэй.

Кингуниль кии-бурисчэ истачийаа

Көдэ йавнар түдэ чаҕадьэл-буньил чаҕадьэлҕа чаҕадьэйуол-морав паравааньэй. Тан чаҕадьэлги амучэ усулуобуйаҕа ууйуол-моравньэй тадаатэ кодэҕа эл чаҕадьэчуон поньаатэйэн монул чундэ анмолҕинь эвльэйуол-моравньэй.

Көдэ йавнар түдэ чаҕадьэрэн ииэйуолньэн көдиньбандьэ поҕодэлэ-нэмэлэ

мэдьуол-морав параваньэй.

Көдэ түдэ шиэйуол вальэдаҕат эл охойчэндьэрукунэн мэдьуол-моравньэй. Танньэги түдэ кэдэл тадаатэ нимэндьиигин наадиимэрукунпэдаҕа мэ пэлуол-моравньэй.

Көдэ йавнар түдэ интэриэспэ чоннулгинь профсоюзлэ шиэрэн, тадаа чилиэн нолуол-морав параваньэй.

Кингуниль йэлэклэсчэ истачийаа

Көдэ йавнар уттэгэврэн-чайлэньи тадаатэ элчаҕадьэлньэй элэмшиэйэ пэриэмэньи. Тадаатэ лыиэ чаҕадьяанубэ чайлэгин чичиркэги мэ моннэруол-моравньэй, тан уоппускаги мэ вальэньэй.

Кингуниль имдалдысчэ истачийаа

Көдэ йавнар түдэ кэдэлҕанэ тадаатэ түдэ нимэндьииҕанэ амутнэн эндиийуол-моравлэк, көдиньбандьэ тэтчиэньэйуол-моравньэй.

Уоньийиэ нолнурэн тадаатэ ингийидуо нолнурэн осуобэй чамбэлэ мэннунгумлэ. Уонодьэрукунпэ йавнар ньидитэ бандьэ социальнэй чоннулҕа лыиэнунни.

Кингуниль маалийисчэ истачийаа

Көдэ йавнар нимэлэҕа ураайуол-моравньэй. Начальнэй тадаатэ уопсай искуолаҕа ураал эл вальэньэ. Начальнэй искуолаҕа көдэ йавнар ураайуол-моравньэй, тан техническэй тадаатэ профессиональнай ураанубэпэ ураалҕа эл энгэнэн икльайуол-моравньэни.

Ураал-кодэ личность дитэ варумулдаҕа чамбиинунум. Тадаатэ-омопэ ньичундэҕан эннулпэдаҕа, ньивальбийил нолаалнудаҕа чамбиинунум.

Чиипэги титтэ уорпэҕанэ хади ураанубэҕа сэврэйуол-моравлэ титтэйлэк курильиинунна.

Кингуниль пускийисчэ истачийаа

Көдэ йавнар искусство шиэйуолдаҕанэ амутнэн йуонурэн-мөрнурэн, научнай прогресс йэдэйлдаҕа "чалдьэлэ парнурэн", тадаатэ танньэн йавнай амудьэдаҕанэ түдэ эдьилҕа мөрнурэн, эннуйуол-морав параваньэй.

Научнэй, литературнэй тадаатэ художественнэй чаҕадьэлпэҕа автор нодьэ көдэ, тан түдэ шиэйуолҕа көдиньбандьэ пободэлэ-нэмэлэ мэдьуол-морав параваньэй.

Кингуниль маалайлэклэсчэ истачийаа

Көдэ йавнар түдэ параваапэҕанэ чоннутэй-оҕониитэй социальнэй тадаатэ международнэй пэрээдэкньэй эдьилҕа эннуйуол-морав параваньэй.

Кингуниль вальҕарумкуруосчэ истачийаа

Көдэ йавнар түдэ общество киэйиэ мэ нэмэн мэр эбээҕинэсньэй.

Мэ хади көдэ уури чиипэ параваапэдаҕанэ охойчэс нундьэ параваа кинҕанэн эвьэ.

Көдэ ванчиримэ параванпэги 00Н цельпэдабат тадаатэ принциппэдабат сайдэн
эл пануол-моравньэ.

[missing]

[missing]